

HATÁRTALANUL!

Határtalanul Program szakmai beszámoló 2025

„Percre se feledd, hogy testvéred

minden magyar, bárhol is éljen.

Összetartásban rejlik csak erő.

Más ember földjén nincs számodra hely.” /Wass Albert/

Pályázati azonosító: HAT-KP-1-2024/1-000876

Kapott támogatás összege: 4 204 000 HUF

A kirándulás célja

A „Erdély kincseinek nyomában” elnevezésű pályázat keretében a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásának köszönhetően iskolánk 7. osztályos tanulói, valamint három pedagógus, összesen 28-an, csodálatos esélyt kaptunk arra, hogy Erdélyt közelebbről megismerhessük. 2024. április 28. és május 1. között felejthetetlen, élménydús napokat töltöttünk el ebben a csodálatos természeti és történelmi környezetben.

„Erdély levegőjében van valami láthatatlan, megnevezhetetlen erő, mely mintha a földből sugározna elő, s belenőtt a fákba, hegyekbe meg az emberi gondolkodásba. Ez az erő csodákra alkalmas... az emberi lélek virágoskertjévé válik, melynek békés és szelíd összhangját megérzi az átutazó, s örömet leli benne.”

Ezt az örömet mi is átéltük. Célunk volt, hogy a gyermekek átérezzék, hogy a határon túlélő magyarokkal összetartozunk, egy nyelvet beszélünk, kulturális gyökereink, népi hagyományaink ugyanazok. Az élményszerű tanulással hazaszeretetre és nemzeti értékeink tisztelésére neveltük őket.

A program részletes leírása

Éltre szóló ismereteket és emlékeket gyűjtöttünk. A 4 nap alatt olyan helyszíneket kerestünk fel, amelyek fontos szerepet játszottak fejedelmek, híres történelmi alakjaink és az ott élő magyarok életében. Megismerhettük a hozzájuk fűződő legendákat, láthattuk síremléküket,

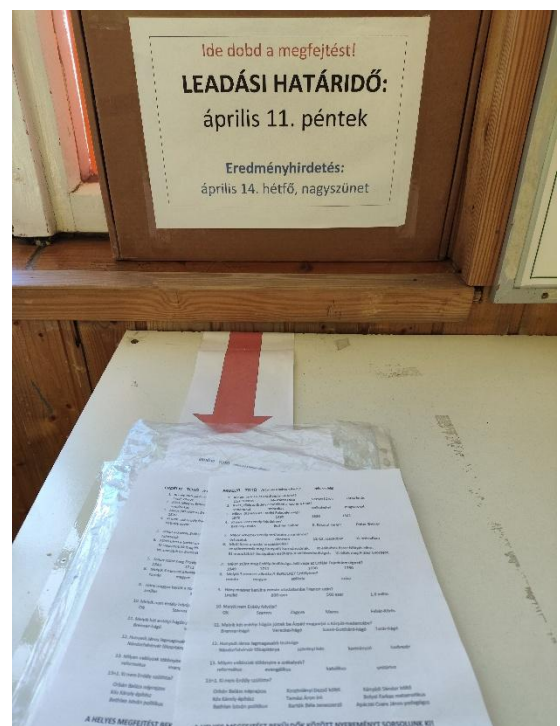
szülőházukat olvashattuk írásaikat: Arad, Marosillye, Déva, Vajdahunyad, Gyulafehérvár, Torockó, Kolozsvár, Körösfő, Nagyvárad nevezetességeinek megtekintése mellett túráztunk a Tordai-hasadékban, és több száz lépcsőfokot gyalogoltunk lefelé a tiszta levegőjű tordai sóbányában. A kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum 7. osztályos diákjaival tanulóink együtt barangolhatták be a város legfontosabb emlékhelyeit, miközben a gyermekek megismerhették egymást közelebbről.

Előkészítő foglalkozások

2025. januárban elkezdődtek az előkészületek. A gyerekekkel megismertettük az útvonalat és a helyszíneket. Történelemórákon átismételtük Erdély történelmét, híres történelmi személyiségeit.

A látnivalókat felosztottuk a tanulók között, így mindenki az általa választott helyszín nevezetességeiből anyagot gyűjtött és összeállított vagy írt egy rövid beszámolót.

2025. március végén az iskola paravánjain Erdély címerét és úti céljainkat ábrázoló térképet tettünk ki színes képekkel és rövid leírásokkal. Összeállítottunk egy Erdélyről szóló totót,

amelyet az iskola bármely tanulója megoldhatott. Ennek eredményhirdetése egy héttel később történt. Első helyezettje jutalomban részesültek. Hibátlan kitöltője: Jovánovics Ádám 7. b osztályos tanuló volt. Örömmel láttuk, hogy az ötödikesek is lelkesen vettek részt ebben a versenyben, holott még nem tanulták történelemből Erdélyt.

2025. április 11-én projektnapot tartottunk a Rajnai-teremben, amelyen az azonos helyszínt választók egy asztalhoz ülve összeállították a közösen készített album egy-egy oldalát. Volt, aki verset is írt Mátyás királyról. Ez is bekerült az albumba, amelynek néhány oldalát üresen hagytuk, hogy majd az utazás alatt is írhattanak bele a gyerekek.

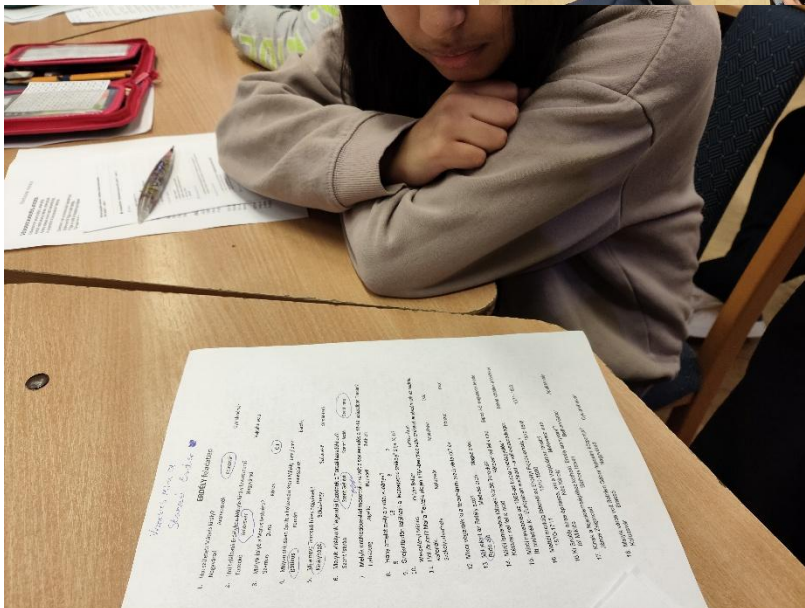
Rita néni készített egy ppt., amely az Erdély történelmével kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat tartalmazta. /nevének eredete, címere, vizei, népei, vallásai, néprajzi tájegységei, legendái, hírességei, népdalai stb/. Ezt közösen megnéztük, megbeszéltük.

Az Okos Doboz Barangoló digitális tartalomtár feladatai közül az Erdélyhez és úti céljainkhoz kapcsolódókat közösen megoldottuk. Már egész jól ment, mivel történelemórán is foglalkoztunk ezekkel a feladattípusokkal.

Rita néni egy 34 kérdésből álló feladatsort is kiosztott, amit a gyerekek kettesével oldottak meg. A legjobb eredményt elérők jutalomban részesültek: A legkiválóbb megoldást: Rohánszky Zsombor és Stanzel Layla készítette.

Ezen a délelőttön elmélyült és rendeződött a fejekben az a tudás, amit eddig gyűjtöttünk össze.

A március- áprilisi énekórákon Eszter néni segítségével megtanultuk a székely himnuszt és még néhány erdélyi népdalt. /Körösfői templom előtt, Udvaromon, Kolozsváros.../

A diákok az informatika teremben informatikaórán megoldották a Déva, Kolozsvár, Torda, Vajdahunyad városokhoz, Hunyadi János, Mátyás király, Szent László királyhoz kapcsolódó feladatsorokat.

Közösen fogalmaztuk meg az elvárt viselkedés szabályait, valamint elolvastuk, átbeszéltük a buszos utazás etikai kódexét. A tanulók aláírásukkal igazolták ezek tudomásul vételét. A szülőknek részletes programot, fontos tennivalókat és bepakolást is segítő tájékoztatót küldtünk.

Történelemórán megtanultak a diákok egy memorizáló módszert, melynek segítségével mind a 13 aradi vértanú nevét fel tudják sorolni.

A kirándulás helyszínének szerinti bemutatása

1. nap

2025. április 28-án reggel 6 órakor indultunk. Nagylaknál léptük át az országhatárt, majd hamarosan **Aradra** érkeztünk. Itt találkoztunk idegenvezetőnkkel, Bélával. A Megbékélés terén megtekintettük a hányatott sorú Szabadság-szobrot, melynél Czako Ricsi Jókai Mór: Hősök emlékszobránál című versét szavalta el, majd sor került a koszorúzásra. A diákok közül többen mind a 13 aradi vértanú nevét tudják. Megemléztük, hogy itt született Tóth Árpád költő és Kuncz Aladár, az Erdélyi Helikon főszerkesztője. Itt töltötte tanulóéveit Munkácsy Mihály és Paál László festőművész is.

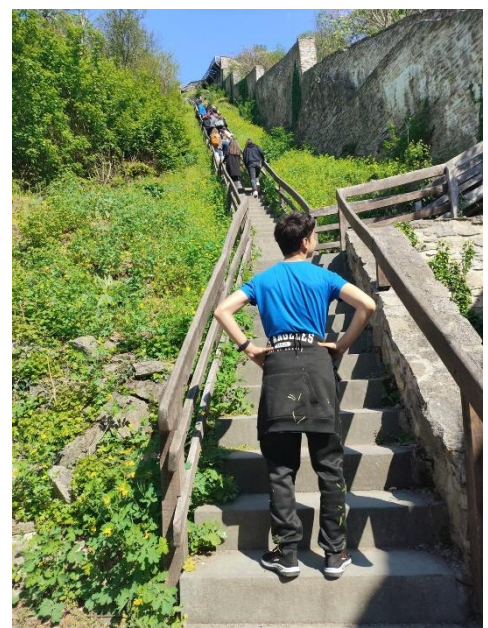
Utunkat folytatva megálltunk Marosillyén, Bethlen Gábor szülőházánál. Bethlen Gáborról Jákovics Arnold 7.b osztályos tanuló mondott rövid ismertetőt.

A Bethlen Házat Bőjte Csaba ferences szerzetes által vezetett Szent Ferenc Alapítvány mentett meg a pusztulástól. Az emlékkiállítás Bethlen Gábor által teremtett aranykort mutatja be.

Déva várához gyalog tettük meg felfelé az utat a meredek kaptatón. A mindannyiunk számára ismerős Kőmíves Kelemenné, a falba épített asszony balladája.

Az izgalmakat fokozta a kígyóveszélyre figyelmeztető tábla, szerencsére nem talákoztunk velük. Megérte a fáradság, gyönyörű volt a kilátás. Mivel a vár börtönében szenvedett mártírhalt Dávid Ferenc, az Erdélyi Unitárius Egyház megalapítója a vár az unitáriusok nemzetközi zarándokhelye.

Aznap este **Algyógyon** volt a szállásunk. Finom vacsora várt bennünket. Bár nagyon elfáradtunk Déva várának megmászásakor, este mégis focimeccset játszottak a fiúk. Az Ifjúsági Központ udvarán megnézhattük Erdély legkorábbi körtemplomát, mely egyes elméletek szerint a X. században épült. Megtudtuk a szállásadótól, hogy még lakásként is használták egykor. Jelenleg képműkiállítás van benne.

2. nap

A svédasztalos reggeli után a Mikszáth által a „váarak királyának” nevezett **Vajdahunyadra** utaztunk. A Hunyadi család ősi fészke, valódi gótikus lovagvár. Megközelíteni a Zalasdpatak által kivájt árkon át, négy pillérre támaszkodó fahídon át lehet. Meghatottan lépkedtünk az ódon folyosókon, termekben, ahol egykor a gyermek Mátyás nevelkedett, és a nagy törökverő Hunyadi János, Szilágyi Erzsébet, valamint Bethlen Gábor is élt és lakott.

„Mily hős lakott itt, a nagy Hunyadi!

Mily lelkesülés éget engemet!

Szivemnek hangos dobbanásai,

Beszéljete ti ajkaim helyett.

Itten lakott, tán olykor épen itt

Gondolkodék e bástya tetején,

Innen tekintett a jövőbe ő,

Ahonnán most a múltba nézek én.

Itt pihené ki fáradalmaid,

Midőn elzúgtak a kemény csaták,

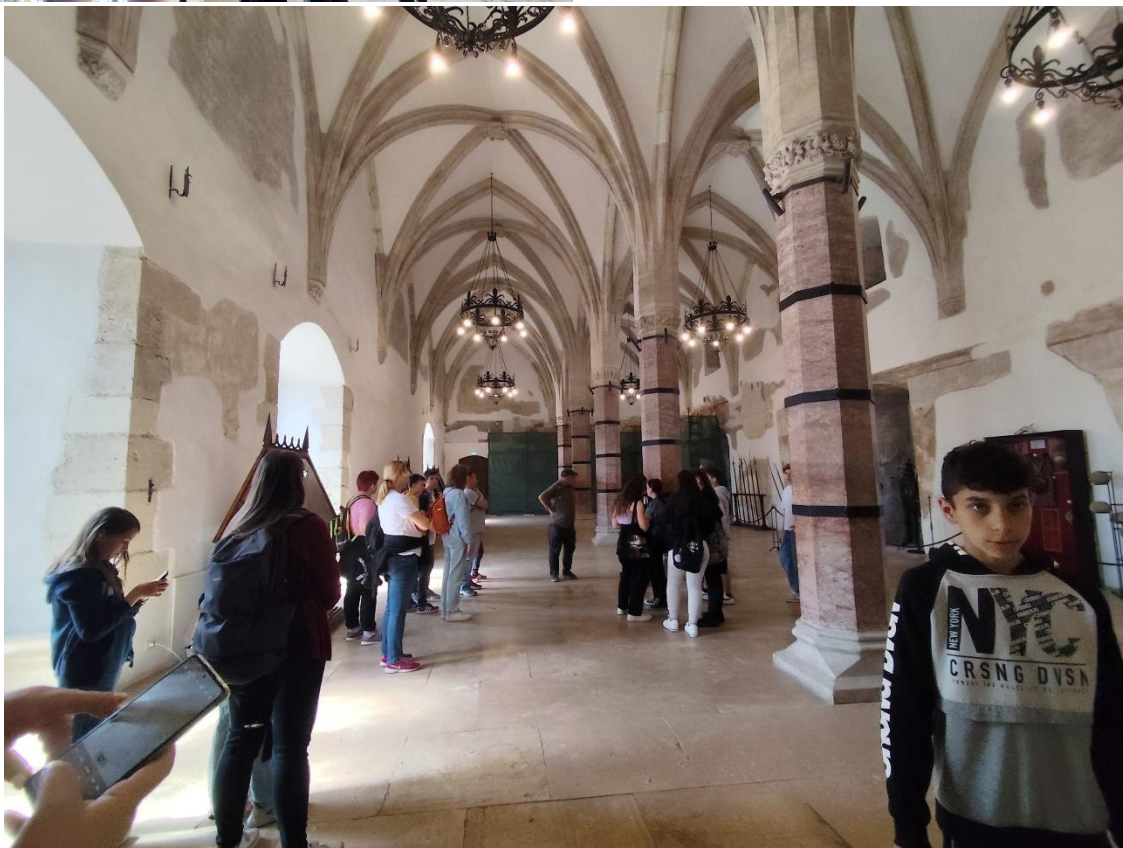
Melyek Konstantinápoly tornyain

A büszke félholdat megingaták.”

/írta Petőfi Sándor: Vajdahunyadon című versében

E várat Magyarországon is megtekinthetjük, hiszen hasonmása a millenniumi ünnepségre elkészült Budapesten a Városligetben. Mi már tudjuk, az mégsem ugyanez!

A következő megállóhelyünk **Gyulafehérvár** volt. A Római Birodalom által létrehozott Dacia provincia első központja Apulum néven. István király a vár egyik kapujára szegeztette ki Koppány testének egy darabját. A város virágkorát Bethlen Gábor fejedelemsége idején, a XVII. század közepén élte. A várban található Szent Mihály Székesegyházban tisztelegtünk és koszorúztunk Hunyadiak síremlékénél. Ez Hunyadi János végső nyughelye. A Gazdagon díszített szarkofágja a templom jobb oldalán található testvére, János és fia, László kőkoporsója között Híres halottai még János Zsigmond és Izabella királyné, valamint Márton Áron püspök. Megilletődve és némán néztük az ódon falakat, szentképeket. Eszünkbe jutott Kazinczy Ferenc sorai:

*„Hol van urad? hol van Mátyása? hová leve László?
Hol van az egykori fény? hol van az egykori zaj?
«Nincsenek!» így dörmög falaidnak kriptai csende.”*

E székesegyház Erdély legjelentősebb román kori épülete. Még a toronyba is felmentünk. Nagyon sétáltunk a csillag alakú bővített gyulafehérvári erődben.

Estére megérkeztünk **Torockóra**, a hegyek ölelésében megbúvó székely településre. A falu közepén levő szállás udvaráról csodálatos kilátás volt a Székelykőre. A finom vacsora után sétára indultunk a faluba. Megrendítő volt az ottaniak kedvessége, segítőkészsége, barátságos fogadtatása. Hisz ők is magyarok, s még közvetlenebbek, mint az otthoniak! Szinte alig aludtunk! Mindenki élményeit mesélte, énekeltünk, kacagtunk, beszélgettünk, futkostunk. Senki sem érezte fáradtnak magát Másnap, hiába a tivornyás éjszaka, korán volt az ébresztő. Hat órakor kezdődött a reggeli torna! Mindenki kiszaladt a falu főterére, akik utoljára érkeztek, nem kapták vissza délelőttre a telefonjukat.

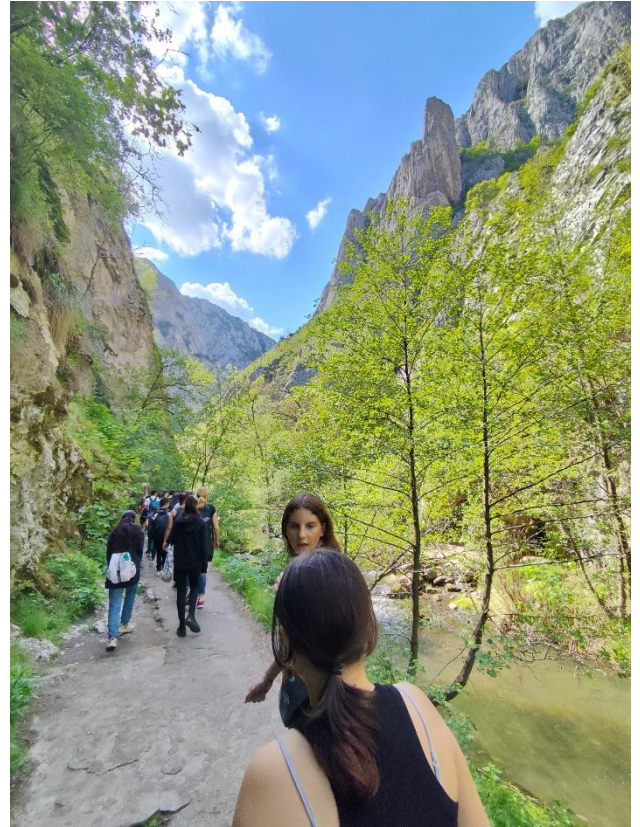
3. nap

A reggeli után a **Torda hasadék**hoz utaztunk.

Félelmünket legyőzve lecsúsztunk a **kötélpályán**. Mintha szárnyaink nőttek volna, repültünk a Tordai-hasadék szikláinak felé.

Felidéztük Szent László mondáját, majd természettudományos ismereteinkkel megmagyaráztuk a hasadék keletkezését, ezután egy hatalmas túrát tettünk az égisz sziklafalak közt tekergő Aranyos-patak szurdokvölgyében, csodálatos természeti környezetben. Végül egy birkákkal teli tisztásra értünk, ahol élveztük a birkák társaságát. meghallgattuk a legendát Szent László pénzéről, ami nem más mint 40-50 millió éves nummuliteszek megkövesedett maradványai.

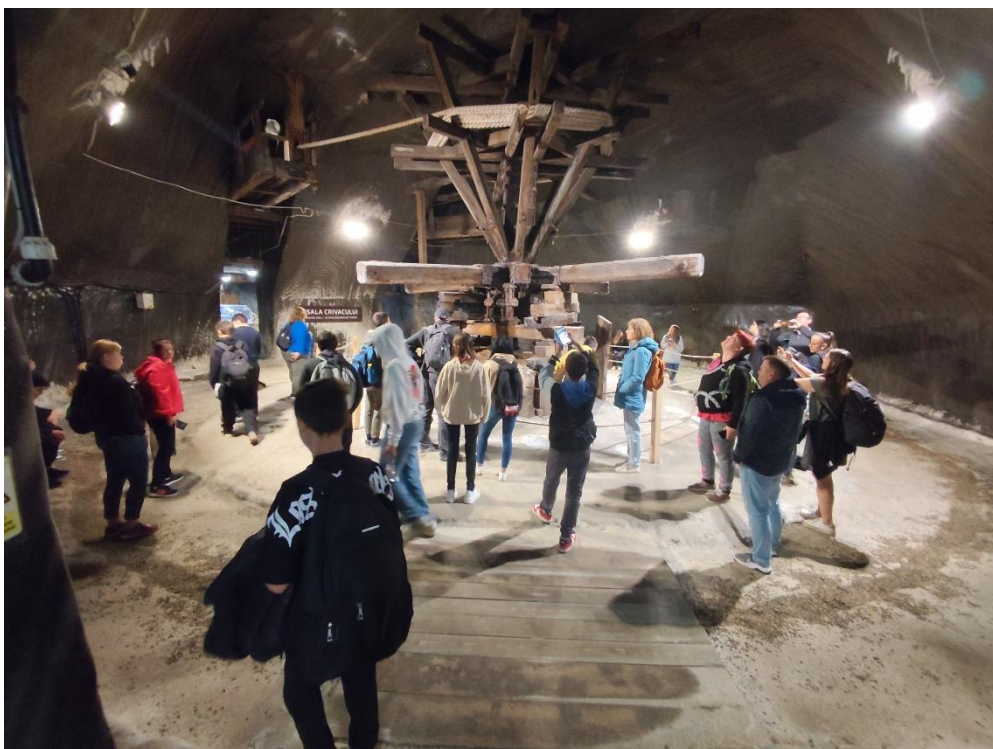
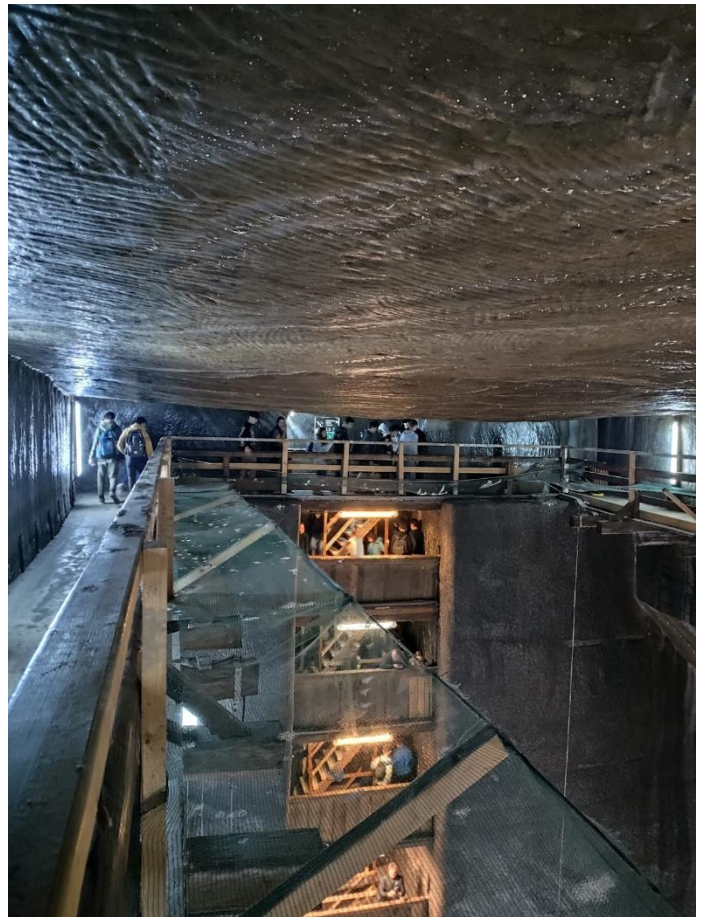
Meglátogattuk a tordai sóbányát.

Székelyföld komoly szerepet töltött be a kereskedelemben, főleg, ha sóról volt szó. Ha a kitermelés még ma is folyna, innen akár száz évig is el lehetne látni az egész világot- állítják az ottaniak. A II. világháborúban a város lakossága itt talált menedéket a légitámadások elől. Rengetegen érkeznek ide gyógykezelésre. Az itteni mikroklíma asztmásoknak, allergiásoknak, légúti problémákra ajánlott. De jót tesz a szennyezett nagyvárosok lakóinak is.

Elcsodálkoztunk. Van itt asztalitenisz, minigolf, teke, billiárd, óriáskerék és csónakázó tó is! Ez utóbbi a Terézia tárnában található. Kipróbáltuk és élveztük a Visszhangok termét óras túra teljesen

elvarázsolt bennünket. Elszomorodtunk, amikor elmesélte az idegenvezető, hogy azok a lovak, amelyek itt dolgoztak, megvakultak, és sosem látták többé a napot. Minden nagyszerű dolog áldozatot is követel. Az embereknek sem lehetett könnyű!

A következő állomásunk Erdély központja, kincses **Kolozsvár** volt.

Itt találkoztunk kolozsvári diákokkal, akikkel együtt néztük meg a város főterén álló Szent Mihály templomot. Ez Erdély 2. legnagyobb temploma., 76 méteres tornya a legnagyobb erdélyi templomtorny. Sok történelmi esemény zajlott itt. Ötven országgyűlés színhelye volt. Mellette áll Fadrusz János híres alkotása: a Mátyás király emlékmű. Mátyás király szülőháza a legrégebb emeletes ház Kolozsvárott. Itt szállt meg Szilágyi Erzsébet, Mátyás szülőanyja, amikor erre járt. Itt szülte meg fiát 1443-ban. Megkoszorúztuk az emléktáblát. Elhaladtunk a Sárkányölő Szent György szobor előtt és a Babes-Bolyai Egyetem legrégebb épülete előtt. Megtudtuk, hogy az egyetemen működik magyar nyelvű tagozat, ahol sok erdélyi magyar diák tanul. Ebben

a városban van a híres házsongárdi temető, ahová idő hiányában nem mentünk el, de megemléztünk néhány általunk is ismert halottját: Apáczai Csere Jánost, Dsida Jenőt, Kós Károlyt, Kríza Jánost, Reményik Sándort, Szilágyi Domokost, Hervay Gizellát...

„A tavasz jött a parttalan időben

s megállt a házsongárdi temetőben.”-írta Áprily Lajos

4. nap

Délelőtt első állomásunk Körösfő volt, ahol meglátogattuk a híres református templomot. A templom a 13. században épült, eredetileg román stílusban, majd később gótikus és barokk elemekkel is bővült. Különleges látványossága a festett kazettás mennyezet, amely a kalotaszegi népművészet egyik legszebb példája. A templom nemcsak vallási jelentőséggel bír, hanem fontos műemlék is, amely hűen őrzi a környék kulturális örökségét. A látogatás során megcsodáltuk a faragott szószéket és a templomkertben található síremlékeket is, a furcsa becenevekkkel.

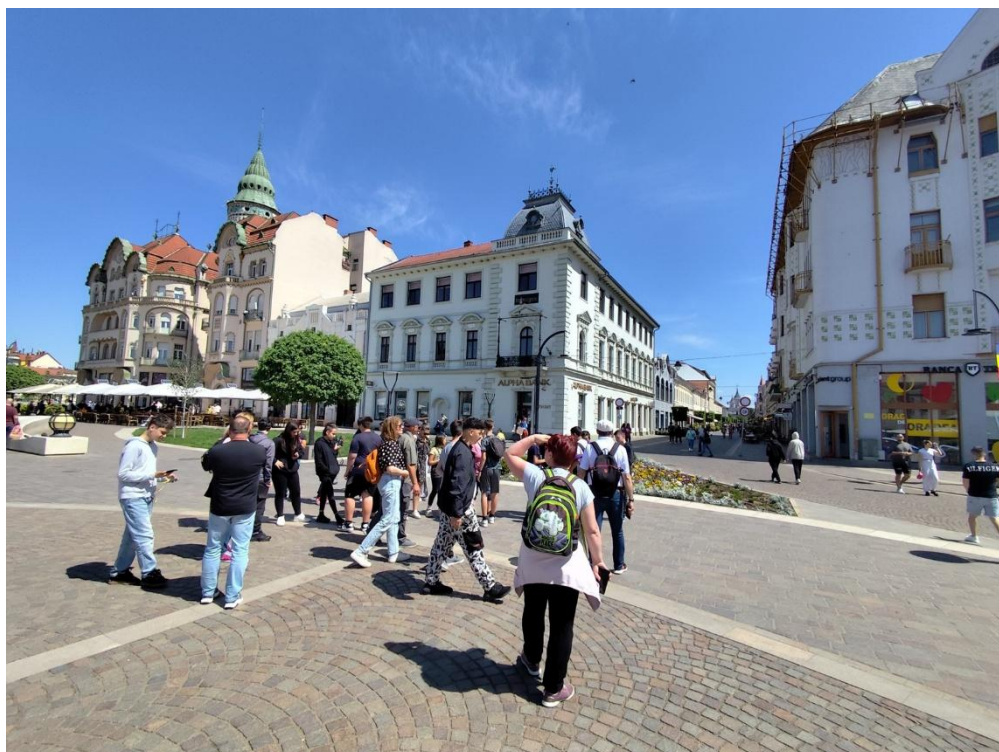
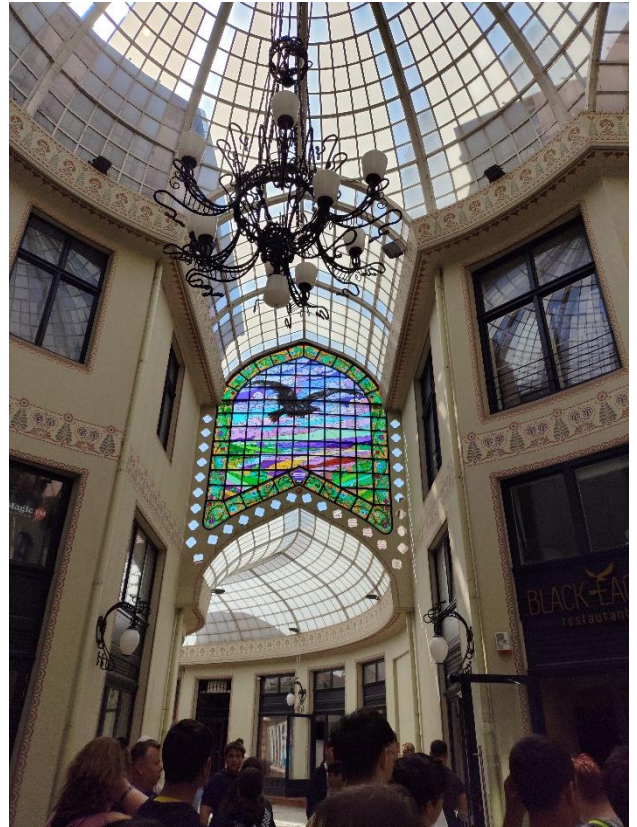

KOVÁCS FERENC bandi
KOVÁCS MÁRTON virág
KORPOS JÁNOS pali
KOVÁCS ISTVÁN cseva
KOVÁCS GYÖRGY kató
MÁRTON GYÖRGY göden
MIHÁLY ISTVÁN gulé
MIHÁLY LAJOS gulé
PÉNTEK JÁNOS fukter
PÉNTEK MÁRTON baki
PÉNTEK JÁNOS picí
PÉNTEK GYÖRGY budó
SZABÓ FERENC kula
SZABÓ FERENC pöscke

„ÉS A KI CSAK ÉL ÉS HISZ ÉN BENNEM, SOHA
MEG NEM HAL” János ev. 11:26

Utazásunk utolsó állomása **Nagyvárad** volt, Szent László kedvelt városa. Nevéhez fűződik a város alapítása és egyben védőszentje is. A Nagyvárad Római Katolikus Székesegyház ma is a város egyik legfontosabb vallási és történelmi emlékhelye. Az épület barokk stílusban épült a 18. században, és Erdély egyik legnagyobb katolikus temploma. A Római Katolikus Székesegyházban őrzik Szent László hermáját, azaz fejereklye tartóját. Még a városba érkezés előtt a buszunk meghibásodott, és ugyan szép lassan be tudtunk menni a városba, de meg kellett várnunk, míg küldenek másik buszt a számunkra. Öröm az ürümben, hogy így több időt tölthettünk a városban. Finom ebéd után folytattuk nagyvárad sétánkat, és felfedeztük a város legnevezetesebb látnivalóit. Elsőként a szecessziós városrészt jártuk be, amely Nagyvárad egyik legkülönlegesebb arcát mutatja. A 19. és 20. század fordulóján virágzó város polgárai pompás palotákat és középületeket emeltek ebben a művészeti stílusban. Különösen lenyűgöző volt a Fekete Sas-palota, amely egykor szállodának, kávéháznak és mulatónak is otthont adott – ma is az egyik legismertebb épülete a városnak, híres üvegkupolás átjárójával.

Ezután megcsodáltuk a Nagyváradi Állami Színház épületét, amely klasszicista stílusban épült, és ma is fontos kulturális központ. A színház előtt elterülő Szent László tér a város egyik legélénkebb pontja, elegáns épületeivel, sétálóutcáival és kávézóival igazi európai hangulatot áraszt.

Sétánk közben ellátogattunk a Körös (románul Crișul Repede) partjára is, amely festőien szeli át a várost. A folyó mentén hangulatos sétányok húzódnak, padokkal, fákkal szegélyezve – ideális hely volt egy kis pihenésre és fotózásra. Délután folyamán megérkeztek a buszaink, így 3 csoportra szakadva elindultunk haza Pécsre.

